

M-2567

Handlingsplan for slåttemyr

– og tilhørende arts mangfold i perioden 2023–2037

Slåttemyr er myr med vegetasjon som er preget av langvarig høsting med slått. Naturtypen er viktig leveområde for mange arter.

Slåttemyr i Tågdalen, Surnadal. | Foto: Else Marte Vold, Miljødirektoratet

Slåttemyr er vurdert som en sterkt trua naturtype i Norge. I 2011 ble naturtypen *utvalgt naturtype* gjennom forskrift hjemlet i naturmangfoldloven. Det ble etablert en handlingsplan for slåttemark og slåttemyr i 2009.

Denne handlingsplanen gjelder for perioden 2023–2037 og avløser og viderefører arbeidet for slåttemyr fra første planperiode.

Innhold

Sammendrag

1. Introduksjon til handlingsplanen

2. Mål i handlingsplanperioden 2023–2027

3. Prioriterte tiltak

4. Virkemidler for å nå målene

5. Effekter av virkemiddelbruk og tiltak

6. Vurdering av måloppnåelse

7. Tabell med prioriterte tiltak

Sammendrag

Med slåttemyr menes myr med vegetasjon som er preget av langvarig høsting med slått. Slåttemyr er en sterkt trua naturtype, og en utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven. De viktigste trusselfaktorene for slåttemyr er gjengroing på grunn av opphørt hevd, sammen med grøfting, nedbygging, tilplanting og oppdyrking.

Skjøtselsinnsats videreført på nivået i 2023 bidrar til å ta vare på et utvalg enkeltlokaliteter. Dette vil ikke på sikt være tilstrekkelig til å ivareta nasjonal utbredelse og variasjon av naturtypen, eller tilhørende arts mangfold. Om også skjøtsel på dagens nivå opphører, og uten noen videre tiltak, vil konsekvensen bli at slåttemyr som naturtype, og trolig noe av det tilhørende arts mangfoldet, over tid går tapt fra Norge.

For å oppfylle internasjonale forpliktelser, mål og forpliktelser i nasjonalt lovverk og nasjonale mål for naturmangfold, etableres handlingsplanen for slåttemyr fram til 2037. Naturtypen og variasjonen av slåttemyr i Norge skal ivaretas innenfor hele det naturlige utbredelsesområdet, noe som betyr store deler av Norges fastland.

Det overordna målet for handlingsplanen er at naturtypen slåttemyr ivaretas nasjonalt og utviklingen bedres. Dette innebærer at utbredelse og forekomst av slåttemyr i Norge, og tilstanden på slåttemyrarealer, bedres nok til at naturtypen blir klassifisert som mindre trua ved rødlistevurdering av naturtyper fram mot 2037. Fire tematiske delmål skal bidra til å nå det overordna målet: langsiktig skjøtsel og restaurering i hele landet, effektivt samarbeid og organisering, god kunnskap og dokumentasjon, og god veiledning og

formidling.

Handlingsplanen gir prioriterte tiltak for å nå hvert av de fire delmålene. Videre omtales virkemidler som vil være sentrale i gjennomføringen av planen, organisering av arbeidet og samordning på tvers.

Publisering av nye rødlistevurderinger av trua naturtyper vil være sentrale tidspunkter for å vurdere måloppnåelse for handlingsplanen. I tilknytning til rødlistevurderingene vil måloppnåelse og avstand til oppsatte mål evalueres underveis i handlingsplanperioden, og samla måloppnåelse i planperioden vil evalueres i sluttåret 2037.

Hay fens

Hay fens are fens with vegetation influenced by long-term harvesting by scything or mowing. It is an endangered habitat type, and a selected habitat type according to Norwegian biodiversity law. The most prevalent threats to hay fens are overgrowth after ceased management, land-use change, drainage, and cultivation.

Continuing the measures which is in use in 2023 helps keeping up the quality of a selected few locations. However, this is not sufficient to preserve national spread and variation in the habitat type and its accompanying biodiversity. If management practices at the level of today stops and no other measures are implemented, the consequence will be that hay fens and its biodiversity will be lost in Norway. The action plan for hay fens is therefore being continued to 2037.

To reach goals and commitments in international conventions, as well as national duties and laws, the action plan for hay fens will be instituted until 2037. The habitat type and variation within hay fens in Norway will be safeguarded in all its natural range, which covers large parts of the Norwegian mainland.

The overarching goal of the action plan is to safeguard and improve the quality of the habitat type hay fens on a national level. This means that the spread and occurrence of hay fens in Norway, as well as their quality, need to be improved enough to make the habitat type classified as less threatened on the red list assessment for nature types before 2037. Four thematic sub-goals will help reach the overarching goal: long-term management and restoration throughout the country, effective collaboration and organization, good knowledge and documentation, and good guidance and communication.

The action plan provides prioritized measures to reach each of the four sub-goals. Furthermore, central tools and techniques for implementing the plan, organizing work and collaboration across sectors are discussed.

The publication of new red lists for endangered habitat types will be important to assess target achievement and quality for the action plan. Target achievement and distance to the set goals will be assessed throughout the plan period, and overall target achievement will be evaluated in 2037.

– [Lukk](#)

1. Introduksjon til handlingsplanen

Hvorfor trenger vi en handlingsplan for slåttemyr?

Innhold

[1.1 Hva er slåttemyr?](#)

[1.2 Utvikling uten videre tiltak](#)

[1.3 Nasjonale og internasjonale forpliktelser](#)

[1.4 Resultater og erfaringer fra første planperiode](#)

[1.5 Om målsetting og virkeområde](#)

En handlingsplan er et dokument som konkretiserer hvilke handlinger som må til for å nå et mål. Bakgrunnen for de valgte handlingene ligger som regel i forarbeidene og omtales ikke i selve handlingsplanen.

Handlingsplanen identifiserer *hva* som skal gjøres (tiltak), *hvem* som gjør hva, og *hvordan* arbeid og tiltak organiseres og finansieres, og *hvilke* juridiske, økonomiske og administrative virkemidler som er aktuelle å bruke.

Handlingsplanen skal fungere som et overordna verktøy for forvaltning på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Brukere av planen er hovedsakelig de som forvalter virkemidlene (forvaltningsmyndigheter på ulike nivå). Den er også relevant for de som utfører tiltakene, og for andre aktører som forvaltningen samarbeider med i oppfølgingen.

– [Lukk](#)

1.1 Hva er slåttemyr?

Med slåttemyr menes myr med vegetasjon som er preget av langvarig høsting med slått. Der slått har opphørt, regnes arealet fortsatt som slåttemyr så lenge myra er preget av de økologiske prosessene som skyldes tidligere slått.

Slåttemyrene er ofte overflatelydda, men ikke oppdyrka og tilsådd i seinere tid, og ikke gjødsla med kunstgjødsla. De har jevn overflate uten, eller med svake strukturer.

Slåttemyrene er ofte svært artsrike og er viktige leveområder for mange arter innenfor en

rekke artsgrupper. De er særlig viktige for mange moser, karplanter og insekter, men er også viktige leveområder bl.a. for fugler og amfibier.

Slåttemyr er en sterkt [trua naturtype](#) i følge Norsk rødliste for [naturtyper](#) 2018. De viktigste trusselfaktorene for slåttemyr er gjengroing på grunn av opphørt hevd, sammen med grøfetting, nedbygging, tilplanting og oppdyrking.

Slåttemyr er avhengig av menneskelig påvirkning fra gjentatt slått og høsting over tid. Slik positiv menneskelig påvirkning omtales også som [skjøtsel](#) og å opprettholde *god hevd*. I dag skjer dette i liten grad, men slik høsting opprettholdes i noen områder gjennom tilpassa jordbruksdrift på gårdsbruk og skjøtsel, av bl.a. grunneiere og organisasjoner som mottar tilskudd til dette fra landbruks- og miljøforvaltninga. Innenfor verneområder skjøtter grunneiere, brukere/drivere og Statens naturoppsyn noen slåttemyrer på lignende måte.

Slåttemyrene har vært sentrale i den norske tradisjonelle jordbruksdrifta fra jernalderen og fram til 1900-tallet. Ifølge kulturminneloven § 2 kan slåttemyrer som kulturbetinga naturtype også betraktes som kulturminner og kulturmiljøer.

For mer informasjon om naturtypen, kan man besøke [Miljøstatus](#) eller se i rapporten [Slåttemyr i Norge](#) (Lyngstad et al. 2016).

1.2 Utvikling uten videre tiltak

Ingen eller feil skjøtsel over lengre tid vil redusere tilstanden på slåttemyrene. Mange av slåttemyrene er i dag enten i gjengroing eller blir brukt til beite. Disse forekomstene går over til ulike andre typer våtmarksnatur, og mister naturmangfoldverdiene og økosystemtjenestene knytta til slåttemyr.

Skjøtselsinnsats videreført på dagens nivå bidrar til å ta vare på et utvalg enkeltlokaliteter. Dette nivået vil ikke på sikt være tilstrekkelig til å ivareta nasjonal utbredelse og variasjon av naturtypen, eller tilhørende artsmangfold. Om også skjøtsel på dagens nivå opphører, og uten noen videre tiltak, vil konsekvensen bli at slåttemyr som naturtype, og trolig noe av det tilhørende artsmangfoldet, over tid går tapt fra Norge.

1.3 Nasjonale og internasjonale forpliktelser

Handlingsplan for slåttemark

Slåttemyr var inkludert i første utgave av [handlingsplan for slåttemark](#) i Norge, som ble utarbeidet i 2009. Den har siden vært fulgt opp i nasjonal og regional forvaltning. Planen ble laget som et ledd i arbeidet med å stanse tapet av [biologisk mangfold](#), bygd på internasjonale mål og Norges forpliktelser under [FN-konvensjonen om biologisk mangfold \(CBD\)](#).

Fra starten av var handlingsplanen for slåttemark, som en av de første for trua naturtyper i Norge, en oppfølging av nasjonale forpliktelser under § 4 og 5 i [Lov om forvaltning av naturens mangfold](#) vedtatt i juni samme år.

Naturmangfoldloven – nml

+ § 4 (forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer)

Målet er at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det arts mangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. Målet er også at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet ivaretas så langt det anses rimelig.

Hentet fra Lovdata – [Naturmangfoldloven – nml](#)

+ § 5 (forvaltningsmål for arter)

Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.

Hentet fra Lovdata – [Naturmangfoldloven – nml](#)

Forskrift om utvalgte naturtyper

Slåttemyr er en av de fem første naturtypene som i 2011 ble innlemmet i [forskrift om utvalgte naturtyper](#). Formålet med forskriften er å ivareta mangfoldet av naturtyper innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det arts mangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype, jf. [naturmangfoldloven § 4](#). Virkeområdet for forskrift om utvalgte naturtyper er privat og offentlig eid areal utenfor verneområdene.

Kapittel VI, §§ 52–56 i naturmangfoldloven gir nærmere bestemmelser om utvalgte naturtyper. Forskrift om utvalgte naturtyper § 5 sier at det skal utarbeides handlingsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel og andre tiltak for slåttemyr.

- **Særskilt hensyn:** Alle skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet (§ 6 i naturmangfoldloven). Denne aktsomhetsplikten er skjerpet for utvalgte naturtyper, slik at en skal ta *særskilt hensyn* til disse. Offentlige myndigheter skal også ta særskilt hensyn til forekomster av utvalgte naturtyper, bl.a. når de fatter vedtak, forvalter fast eiendom og tildeler tilskudd (naturmangfoldloven § 53). Før myndigheter beslutter å gjøre inngrep i utvalgte naturtyper, skal de klarlegge konsekvensene for naturtypen.
- **Meldeplikt:** Jordbruks- og skogbrukstiltak som berører forekomster av utvalgte naturtyper og som ikke krever tillatelse, skal meldes til kommunen før tiltaket iverksettes. Frist for kommunen til å gi tilbakemelding er 3 uker fra meldingen kom inn. Tiltaket kan ikke utføres før det er gitt tilbakemelding. Kommunen skal vurdere tiltaket etter regler i naturmangfoldloven [§ 53](#), og kan nekte tiltaket eller gi nærmere

pålegg om hvordan tiltaket skal gjennomføres. For tiltak som i handlingsplanen angis som positive for naturtypen og på den måten bygger opp under naturtypens utbredelse og forekomstenes økologiske tilstand gjelder imidlertid ikke meldeplikten.

- **Informasjon:** Tillatelse til tiltak i forekomster av en utvalgt naturtype skal kunngjøres i minst én avis som er alminnelig lest på stedet eller på den måten som følger av den enkelte loven.
- **Miljøvedtaksregisteret:** Myndigheter som fatter enkeltvedtak som berører en forekomst av en utvalgt naturtype, jf. [naturmangfoldloven § 53](#), skal registrere vedtaket i Miljøvedtaksregisteret.
- **Handlingsplan:** Staten skal legge fram en handlingsplan for å sikre den utvalgte naturtypen hvis aktiv skjøtsel eller andre typer tiltak er en forutsetning for å ta vare på den.

Kilder: Naturmangfoldloven, forskrift om utvalgte naturtyper og forskrift om miljøvedtaksregisteret

– [Lukk](#)

Norsk handlingsplan for naturmangfold – Meld. St. 14, Natur for livet (2015–2016)

Planen setter opp norske miljømål for naturmangfold, og omtaler med bakgrunn i disse bl.a. aktuelle virkemidler for å ta vare på trua natur og representativ bevaring av det norske naturmangfoldet.

Slåttemyr omtales under hovedøkosystemene *våtmark* og *kulturlandskap og åpent lavland*. Om slåttemyr sier planen spesifikt at "*Regjeringen vil videreføre eksisterende tilskuddsordninger slik at flere lokaliteter kan ivaretas, og følge arealutviklingen for denne utvalgte naturtypen for å vurdere om strengere beskyttelse av flere lokaliteter er nødvendig.*"

Nasjonale miljømål

Handlingsplanen for slåttemyr vil bidra til alle de [tre nasjonale miljømålene for naturmangfold](#), og [ett mål for kulturmiljø](#):

- **Mål 1.1** – Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester
- **Mål 1.2** – Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres
- **Mål 1.3** – Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner
- **Mål 2.3** – Et mangfold av kulturmiljø tas vare på som grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk

Mål 1.1. og 1.2 danner grunnlaget for at slåttemyr som trua naturtype forvaltes gjennom virkemiddelet utvalgt naturtype og tilhørende handlingsplan.

Handlingsplanens rolle opp mot mål 1.3 ses i sammenheng med langsiktig bevaring gjennom områdevernet.

Handlingsplanen bidrar i tillegg til mål 2.3 i de nasjonale miljømålene for kulturminner og kulturmiljø.

1.4 Resultater og erfaringer fra første planperiode

For å oppfylle internasjonale forpliktelser, mål og forpliktelser i nasjonalt lovverk og nasjonale mål for naturmangfold, skilles slåttemyr ut fra handlingsplan for slåttemark og etableres som selvstendig handlingsplan fram til 2037. Handlingsplan for slåttemyr 2023–2037 bygger videre på målsetninger og igangsatt innsats i første handlingsplanperiode for slåttemark i regi av både miljø- og sektorforvaltning siden 2009.

Planen målrettes basert på sammenstilt kunnskapsgrunnlag (Lyngstad et al. 2016) om slåttemyr i Norge, og erfaringer fra oppfølgingen av naturtypen, særlig gjennom handlingsplan for slåttemark. Sentrale funn knytta til oppnådde resultater og status er:

- Oppfølging av nasjonal handlingsplan har økt antall lokaliteter og areal av slåttemyr som ivaretas siden oppstart i 2009.
- Innsatsen bidrar til å ivareta arealer og arts mangfold som hører til naturtypen over tid, men har ennå ikke nådd et omfang som endrer trua-status for naturtypen.
- Forutsigbarhet/langsiktighet og støtteordninger er svært viktig for langsiktig bevaring og skjøtsel.
- Over 30 slåttemyrer er i dag i oppfølging og skjøtsel gjennom tilskuddsordningen for trua og utvalgte naturtyper.
- Omtrent 20 slåttemyrområder blir skjøttet med støtte fra regionale miljøprogram i jordbruket. I 2022 ble 140 dekar skjøttet, av totalt 13 gårdbrukere.
- Om lag 10 slåttemyrområder i verneområder er i dag i skjøtsel.
- Slåttemyrer i skjøtsel er fragmentert i landskapet og dekkes ulikt i ulike regioner og utforminger.
- Det er mangelfull kunnskap om slåttemyr i Nord-Norge. Denne må styrkes for å gi bedre og mer helhetlige vurderinger av naturverdier, regionale trekk, utvikling over tid og enkeltlokaliteters verdi.

1.4.1 Langsiktig bevaring krever oppfølging, men god organisering gir resultater

Første handlingsplanperiode satte ambisiøse mål for å ivareta naturtypen. Resultater fra perioden 2009–2021 viser at man er kommet i gang og at tiltakene virker. Samtidig er det behov for å øke omfanget av områder og tiltak betydelig. Redusert tilstand og gjengroing som følge av endra arealbruk er fortsatt den største pågående trusselen mot slåttemyr som naturtype i Norge. Forutsetninger for å kunne stoppe denne negative utviklingen er tilstrekkelig innsats for restaurering og skjøtsel og mindre arealavgang til andre formål.

Valgt forvaltningsmodell for å gjennomføre handlingsplanen har vist seg godt egna for å mobilisere, målrette og kvalitetssikre tiltak i et systematisk samarbeid mellom miljø- og

landbruksforvaltning, grunneiere/skjøtselsarbeidere og fagmiljøer. Erfaringene med trinnvis opptrapping av handlingsplanen i ulike fylker, viser samtidig at det tar tid å sikre restaurering og skjøtsel i et tilstrekkelig omfang i hele utbredelsesområdet for naturtypen.

1.4.2 Skjøtsel tar vare på leveområder for artene

Nasjonale mål for naturmangfold omfatter både naturtypene og artene som lever i disse. Slåttemyrer er viktige leveområder for et stort artsmangfold og trua arter i Norge, og er bl.a. svært viktige for pollinatorer. Gjennom å bevare et nettverk av slike arealer i nødvendig omfang og god tilstand bidrar oppfølging av handlingsplan for slåttemyr til å ta vare på dette artsmangfoldet.

Handlingsplanen for å ivareta naturtypen slåttemyr er også et verktøy som vil bidra til å ivareta den *prioriterte arten* [svartkurle](#), med egen forskrift hjemlet i naturmangfoldloven.

1.4.3 Handlingsplanen bidrar til mål i flere nasjonale planer og satsinger

Siden oppstart av handlingsplanarbeidet for slåttemark i 2009, har bidrag på tvers av sektorer resultert i flere nasjonale, tverrsektorielle tiltaksplaner på naturmangfoldsområdet. Tiltakene under handlingsplan for slåttemyr vil ha klare koblinger til mål og tiltak innenfor andre planer:

- [Tiltaksplan for ville pollinerende insekter \(2021-2028\)](#)
- [Tiltaksplan mot fremmede organismer \(2020-2025\)](#)
- [Oppfølgingsplan for trua natur \(2021-2035\)](#)
- Øvrige handlingsplaner for trua og prioriterte arter og for trua og utvalgte naturtyper, i våtmark og i kulturlandskap og åpent lavland
- [Plan for restaurering av våtmark \(2021-2025\)](#)
- Forvaltningsplaner for verneområder

FNs miljøprogram leder sammen med FNs mat- og landbruksorganisasjon (FAO) verdens tiår 2021-2030 for restaurering av økosystemer. Ny naturavtale ble framforhandlet i desember 2022 under konvensjonen om biologisk mangfold, og satte et nytt internasjonalt mål om at 30% av naturen som i dag er ødelagt skal restaureres innen 2030.

Norske miljømyndigheter er ved inngangen til tiåret allerede involvert i et betydelig arbeid knyttet til restaurering av natur både i våtmark, ferskvann og terrestriske naturtyper. Restaurering og skjøtsel av slåttemyr og øvrige utvalgte naturtyper i Norge, bidrar til å nå dette målet.

Arealbruksendringer er en av de største truslene for trua arter og naturtyper i Norge. Miljømyndighetene er i 2023 sammen med fagmiljøene i gang med å opparbeide kunnskapsgrunnlag om økologiske sammenhenger i landskapet.

Når eksempelvis slåttemyrer ivaretas i et nettverk av kulturmarker og annet naturareal, opprettholdes robuste leveområder og spredningsveier for genutveksling hos mange trua

arter. Stedfesta kunnskap om "grønn infrastruktur" skal bidra til å unngå at naturverdier fragmenteres og forringes ved arealdisponering.

Dagens gjenværende slåttemyrer ligger ofte som del av helhetlige kulturmiljøer og landskap, der naturverdiene er tett knyttet til kulturhistoriske verdier. Særlig der de inngår i slike større, sammenhengende kulturlandskap har de verdi for å forstå tidlige tiders levemåte og bruk av ressursgrunnlaget.

Naturmangfoldloven førte i 2009 til tilføyelser i [kulturminnelovens](#) § 2 om definisjoner. Også botaniske, zoologiske eller geologiske forekomster som det knytter seg kulturhistoriske verdier til kan betraktes som kulturminner og kulturmiljøer.

[Kulturmiljømeldingen](#) i 2020 (som for øvrig innførte «kulturmiljø» som en felles betegnelse for kulturminner, kulturmiljøer og landskap) introduserte nye nasjonale mål for kulturmiljøpolitikken, knyttet til engasjement, bærekraft og mangfold. Særlig målet «Et mangfold av kulturmiljø tas vare på som grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk» er relevant for kulturbetinget natur, både som kulturminner og kulturmiljøer i seg selv, og som del av større kulturmiljøer og landskap.

Ivaretagelse av naturtypen slåttemyr bidrar dermed også inn mot nasjonale mål knyttet til kulturmiljøforvaltning i Norge, der slåttemyrene betraktes som levende eller biologisk kulturmiljø. I tillegg er det en betydelig immateriell kulturarv knyttet til naturtypen. Dette omfatter først og fremst erfaringsbasert og handlingsbåren kunnskap knyttet til slått og høsting, men også lokale stedsnavn og – som en sentral del av levemåte og livberging i det tradisjonelle jordbruket – kulturuttrykk innen folkekultur og kunst.

Landbrukssektoren bidrar med en betydelig miljøinnsats gjennom nasjonale og regionale miljøprogram og lokale strategier (SMIL). Regionale miljøprogram har flere tilskuddsordninger som bidrar til å ivareta kulturbetinga naturmangfold, blant annet tilskudd til skjøtsel av biologisk verdifulle arealer og egen tilskuddsordning for skjøtsel av slåttemyr og slåttemark. Restaurering og andre engangstiltak gjennomføres med støtte over SMIL-ordningen (spesielle miljøtiltak i jordbruket).

Kunnskapsgrunnlaget fra første handlingsplanperiode viser at forvaltningsmodellen, særlig gjennom de regionale skjøtselsgruppene, har lagt til rette for både å øke samla innsats og samordne og kvalitetssikre virkemiddelbruken hos miljø- og sektorforvaltning.

1.5 Om målsetting og virkeområde

Det overordna målet i handlingsplan for slåttemark har vært at *"naturtypene slåttemark (med undertyper), lauveng og slåttemyr bevares gjennom skjøtsel og drift, på en måte og i et omfang som på langt sikt sikrer naturtypene og artene som er bundet til dem"*.

I tilhørende arbeidsmål har planen prioritert lokaliteter klassifisert som "svært viktige" (A) og "viktige" (B) (kartlagt etter DN-håndbok 13), tilsvarende det som fra 2011 dekkes i forskrift om utvalgte naturtyper.

Fra 2015 gjør endringer til NiN-basert klassifiserings- og kartleggingsmetode at både det stedfesta kunnskapsgrunnlaget om slåttemyr og definisjonen av slåttemyr i revidert forskrift om utvalgte naturtyper (ferdigstilles 2023) i det videre omfatter lokaliteter kartlagt etter begge metoder.

Handlingsplanen fra 2009 hadde tilstand og utvikling av naturtypen som helhet som overordna mål, med prioritering av lokaliteter klassifisert med størst verdi/kvalitet. I reviderte handlingsplaner videreføres dette. Det innebærer at lokaliteter som defineres innenfor forskrift om utvalgt naturtype slåttemyr, og de viktigste slåttemyrene innenfor verneområder, skal prioriteres høyt for tiltak. Lokaliteter som utgjør viktige bidrag til å nå mål i handlings-planen (f.eks. ivareta store nok og mange nok arealer og landskapsøkologiske sammenhenger), og som ved restaurering kommer inn under forskrift, omfattes også av prioriteringen.

I og med at slåttemyr fra 2023 har en egen nasjonal handlingsplan for videre oppfølging, er slåttemyr tatt ut av [handlingsplan for slåttemark](#) i perioden 2023–2037.

Handlingsplan for slåttemyr 2023–2037 bygger i stor grad videre på målsetninger og igangsatt innsats i første handlingsplanperiode. Tiltakene målrettes ytterligere basert på oppdatert kunnskapsgrunnlag og erfaringer fra den første planperioden. Organiseringen gjennom arvesølvmodellen, som blant annet kobler innsatsen i regi av miljø- og sektorforvaltning, videreføres. Det vil fortsatt være sterkt fokus på grunneiermedvirkning og dialog med brukere og skjøttere, og kunnskap om tradisjonell skjøtsel av naturtypen lokalt og regionalt vektlegges i det videre oppfølgingsarbeidet.

Naturtypen og variasjonen av slåttemyr i Norge skal ivaretas innenfor hele det naturlige utbredelsesområdet, noe som betyr store deler av Norges fastland. Handlingsplanen for slåttemyr baseres på at representativ og langsiktig bevaring av naturtypen må skje både utenfor og innenfor verneområdene, på arealer i privat og offentlig eie, i samarbeid med ulike sektorer og aktører.

Forvaltningen i dagens verneområder har virket parallelt med oppfølgingen av slåttemyr gjennom handlingsplanen for slåttemark, og bidrar til målet om å bevare naturtypen gjennom sikring og langsiktig skjøtsel av et begrenset antall større lokaliteter av slåttemyr med særlige verdier.

Meld. St. 14 (se også [kapittel 1.3](#)) forankrer en ambisjon om å bevare et mer representativt utvalg av kulturlandskap innenfor norske verneområder, gjennom å *"forbedre forvaltningen av kulturbetinga naturtyper i eksisterende landskapsvernområder slik at naturverdiene opprettholdes"*, og *"vurdere områdevern kombinert med tiltak (for eksempel skjøtsel) for noen lokaliteter som er fåtallige eller som er av svært god kvalitet"*.

Klima- og miljødepartementet har utgitt en handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene (2019). Den klargjør hvordan arbeidet bør organiseres og samordnes, og prinsipper for prioritering og planlegging av tiltak innenfor verneområder for å sikre naturverdiene i dem. Planen slår fast at skjøtsel er det viktigste virkemiddelet for å bekjempe de mest utbredte truslene mot verneverdiene. Videre sier den bl.a. at skjøtsel og andre tiltak i verneområder skal være kunnskapsbasert, og at kompetansen om skjøtsel skal videreutvikles. Planen legger opp til at det skal utredes en ordning med nasjonale eksempelområder (typeområder) for ulike kulturbetingete naturtyper, hvor skjøtelsen skal være mer intensiv og dekke større areal enn i andre verneområder. Kunnskap fra områdene skal brukes i andre liknende verneområder.

Kunnskapsgrunnlag fra rød-til-grønn-metoden

Den såkalte "[Rød til grønn](#)"-metoden er i perioden 2018–2021 utviklet av norske fagmiljøer på oppdrag fra Miljødirektoratet for å bygge et systematisk grunnlag for forvaltning av den mest trua naturen i Norge. Her settes mål om bedring av arters og naturtypers rødlistestatus fram i tid, og omfanget av nødvendige tiltak beregnes ut fra dette målet.

Det overordna forvaltningsmålet for slåttemyr for ny handlingsplanperiode settes i samsvar med typen målsetninger som benyttes i denne metodikken. Norsk rødliste for naturtyper har seksårige omløp, og handlingsplanens varighet settes derfor fram til rødlistevurdering for naturtyper i 2037.

I 2023 er også [kunnskapsgrunnlaget for slåttemyr](#) videreutviklet i [tråd med Rød til grønn-metoden](#). Her er det beregnet hvilket omfang av innsats som er nødvendig for å oppnå en trinnvis bedret rødlistestatus fra dagens status som sterkt truet (EN), via rødlistestatus sårbar (VU) som delmål underveis, til at slåttemyr vurderes som nær trua (NT) i 2037.

Kunnskapsgrunnlaget utarbeidet etter denne metodikken gir sammen med resultater, erfaringer og videreføringer fra første handlingsplanperiode, grunnlag for å kunne konkretisere målene for forvaltning av naturtypen i ny handlingsplanperiode innenfor samla nasjonale rammer for å ivareta trua natur i Norge (se også omtale i kap. 5.1).

Kunnskapsgrunnlag for slåttemyr etter rød-til-grønn-metodikken

Kunnskapsgrunnlaget for slåttemyr etter rød-til-grønn-metodikken ble laget i 2023. Det beskriver status for naturtypen, og setter opp mål og aktuelle tiltak for å forbedre rødlistestatusen fram mot 2037.

Nøkkeltall våren 2023

- Naturtypens reelle areal: 2200 km²
- Kartlagt areal: 250 km²
- Areal med skjøtsel: 4,5 km²

Mål for 2037: Naturtypen vurderes som NT (nær truet) på norsk rødliste for naturtyper

Delmål: Naturtypen vurderes som VU (sårbar) på norsk rødliste for naturtyper

Tiltak for å nå målet om å forbedre rødlistestatus til NT:

- Videreføre pågående skjøtsel. 4,5 km².
- Rydding og slått av slåttemyr som ikke er i hevd i 2023. 32,8 km².
- Lære opp personell i teknikker for skjøtsel, og i framgangsmåte for rydding og slått
- Formidling til kommuner for å opplyse om forekomster av slåttemyr, forvaltningsmessig status og muligheter for tiltak

Det er flere **tilleggseffekter** ved å ta vare på slåttemyr. Naturtypen har stor betydning for karbonlagring, potensial for fôrproduksjon, og er svært viktig for pollinatorer og som leveområde for mange (trua) arter.

2. Mål i handlingsplanperioden 2023–2027

Innhold

[Overordna mål](#)

[Delmål 1 – Langsiktig skjøtsel og restaurering i hele landet](#)

[Delmål 2 – Samarbeid og effektiv organisering](#)

[Delmål 3 – God kunnskap og dokumentasjon](#)

[Delmål 4 – God veiledning og formidling](#)

Internasjonale og nasjonale forpliktelser knyttet til trua naturmangfold, slåttemyr som utvalgt naturtype, status og erfaringer fra første handlingsplanperiode og utvikling i metodikk for arbeidet med trua natur i Norge danner grunnlaget for å sette mål for ny handlingsplanperiode 2023–2037.

Det overordna målet i handlingsplan for slåttemyr formuleres i hensikt å ivareta utbredelsen og bedre utviklingen for naturtypen som del av naturmangfoldet i Norge innenfor denne perioden. Fire tilhørende, tematiske delmål skal sørge for å oppfylle det overordna målet ved hjelp av konkrete tiltak som virker hver for seg og sammen. De fire

delmålene er sidestilt.

Overordna mål: Naturtypen slåttemyr ivaretas nasjonalt og utviklingen bedres

Dette innebærer at utbredelse og forekomst av slåttemyr i Norge, og tilstanden på slåttemyrarealer, bedres nok til at naturtypen blir klassifisert som mindre trua ved rødlistevurdering av naturtyper fram mot 2037.

Delmål 1 – Langsiktig skjøtsel og restaurering i hele landet

Dette innebærer å videreføre langsiktig skjøtsel på alle slåttemyrer som er i slik drift, og restaurere og etablere langsiktig skjøtsel på de mest verdifulle slåttemyrene, tilstrekkelig store arealer av naturtypen og i bedret landskapsøkologisk sammenheng fram mot 2037.

Delmål 2 – Samarbeid og effektiv organisering

Dette innebærer å organisere arbeidet med å ivareta slåttemyr slik at det gir en kostnadseffektiv og kvalitetssikra bruk av aktuelle virkemidler hos miljøforvaltninga i samarbeid med sektorer og andre aktører.

Organiseringen sikrer rekruttering, prioritering og målretting, og nødvendig omfang og langsiktighet i restaurering og skjøtsel av arealer.

Delmål 3 – God kunnskap og dokumentasjon

Målet innebærer å skaffe nødvendig oppdatert kunnskap om økologisk tilstand og utvikling av naturtypen slåttemyr, naturtypens betydning for artsmangfold og effekter av tiltak. Dette slik at forvaltningen bruker tilgjengelige virkemidler kunnskapsbasert og effektivt for å ivareta naturtypen slåttemyr på lang sikt.

Delmål 4 – God veiledning og formidling

Målet innebærer veiledning og formidling om slåttemyr overfor grunneiere, sektorer, andre samarbeidsparter og allmennhet. Dette bidrar til å motivere til å videreføre og sikre langsiktig innsats for skjøtsel av slåttemyr, og sørger for kvalitet i skjøtselsarbeidet.

3. Prioriterte tiltak

Innhold

[3.1 Tiltak for langsiktig skjøtsel og restaurering](#)

[3.2 Tiltak for samarbeid og effektiv organisering](#)

[3.3 Tiltak for god kunnskap og dokumentasjon](#)

[3.4 Tiltak for god veiledning og formidling](#)

Følgende tiltak er prioritert på nasjonalt nivå. [Tabellen](#) i kapittel 7 angir tidsplanen for når tiltakene er tenkt gjennomført (umiddelbart, på kort sikt, på lang sikt og løpende).

I gjennomføringen av handlingsplanen må dette ses som et utgangspunkt for regionale prioriteringer, men tilpasses de faktiske behovene regionalt for å gjennomføre de ulike tiltakene.

3.1 Tiltak for langsiktig skjøtsel og restaurering

Delmål 1 – Langsiktig skjøtsel og restaurering

Dette innebærer å videreføre langsiktig skjøtsel på alle slåttemyrer som er i slik drift, og restaurere og etablere langsiktig skjøtsel på de mest verdifulle slåttemyrene, tilstrekkelig store arealer av naturtypen og i bedret landskapsøkologisk sammenheng fram mot 2037.

Prioriterte tiltak for å oppnå delmål 1:

- a. Videreføre og sikre langsiktig skjøtsel i alle lokaliteter av utvalgt naturtype slåttemyr som er i skjøtsel pr 2023
- b. Øke omfanget av slåttemyrer i langsiktig skjøtsel jf. mål i Meld. St. 14, med høyest prioritet til de mest verdifulle lokalitetene
- c. Videreføre arbeidet for å dekke geografiske og variasjonsmessige mangler i langsiktig skjøtsel av naturtypen (se også tiltak 3.3a). Dette gjelder særlig i Nord-

Norge, på Vestlandet og i låglandet på Østlandet.

d. Målrette virkemiddelbruk for å sette slåttemyr i mer robuste økologiske nettverk, sammen med andre tilgrensende forekomster av naturtyper som danner helhetlige miljø. Særlig i regioner som har en stor andel av slåttemyrforekomstene, kan det være aktuelt å etablere eller øke restaurering og skjøtsel i klynger/kjerneområder.

e. Målrette innsats for å ta vare på slåttemyrlokaliteter som er særlig viktige leveområder for arts mangfold, og gjennom restaurering og skjøtsel som bedrer livsvilkårene til trua arter, prioriterte arter som er knytta til naturtypen, og andre forvaltningsprioriterte artsgrupper (bl.a. pollinerende insekter)

f. Samordne skjøtelsinnsats og andre tiltak med mål og tiltak i relevante nasjonale tiltaksplaner på naturmangfoldområdet:

- ○ ♦ Handlingsplaner for trua og prioriterte arter og trua og utvalgte naturtyper
 - ♦ oppfølgingsplan for trua natur (2021–2035)
 - ♦ plan for restaurering av våtmark i Norge (2021–2025)
 - ♦ tverrsektoriell tiltaksplan for pollinerende insekter (2021–2028)
 - ♦ tverrsektoriell tiltaksplan for å bekjempe fremmede organismer (2020–2025)

g. Videreutvikle og målrette samarbeidet med jordbruket om skjøtsel av naturtypen som del av driften tilknytta aktive gårdsbruk/jordbruksforetak

h. Styrke samarbeidet med grunneiere, drivere og skjøtelsarbeidere i ulike sektorer, organisasjoner og private om bevaring og skjøtsel av naturtypen, inkludert styrke rekrutteringen av tiltakshavere.

3.2 Tiltak for samarbeid og effektiv organisering

Delmål 2 – Samarbeid og effektiv organisering

Dette innebærer å organisere arbeidet med å ivareta slåttemyr slik at det gir en kostnadseffektiv og kvalitetssikra bruk av aktuelle virkemidler hos miljøforvaltninga i samarbeid med sektorer og andre aktører.

Organiseringen sikrer rekruttering, prioritering og målretting, og nødvendig omfang og langsiktighet i restaurering og skjøtsel av arealer.

Prioriterte tiltak for å oppnå delmål 2:

a. Videreføre nasjonal handlingsplan i regi av statlig miljøforvaltning, ledet av

Miljødirektoratet med statsforvalterne som ansvarlige for oppfølging med virkemiddelbruk i fylkene

- b. Videreføre etablert forvaltningsmodell (arvesølvmodellen) for å følge opp handlingsplanen for slåttemyr effektivt på nasjonalt og regionalt nivå (utenfor verneområder)
- c. Effektiv og samordnet organisering i verneområder, på nasjonalt og regionalt nivå
- d. Videreutvikle samarbeidet med landbruksforvaltning, rådgivningsapparat og jordbruksnæring, om god prioritering og faglig kvalitetssikra veiledning ved bruk av økonomiske virkemidler for til skjøtsel
- e. Identifisere og realisere samarbeidsområder med andre relevante sektorer som disponerer arealer som kan bidra i økologiske nettverk, f.eks. energi, samferdsel og forsvar.

3.3 Tiltak for god kunnskap og dokumentasjon

Delmål 3 – God kunnskap og dokumentasjon

Målet innebærer å skaffe nødvendig oppdatert kunnskap om økologisk tilstand og utvikling av naturtypen slåttemyr, naturtypens betydning for artsmangfold og effekter av tiltak. Dette slik at forvaltningen bruker tilgjengelige virkemidler kunnskapsbasert og effektivt for å ivareta naturtypen slåttemyr på lang sikt.

Prioriterte tiltak for å oppnå delmål 3:

- a. Etablere en nasjonal og regional oversikt over lokaliteter som skal prioriteres for videreføring og igangsetting av langsiktig skjøtsel
- b. Prioritere å kartlegge naturtypeforekomster der kartleggingsdekningen innenfor utbredelsesområdet er dårlig (behovet er særlig stort i Nord-Norge), og der skjøtels- og restaureringstiltak er aktuelt
- c. Overvåke og dokumentere tilstand og utvikling av naturtypen og effekter av skjøtels- og restaureringstiltak. Dette skal bidra til grunnlag for vurdering av økologisk tilstand i norske hovedøkosystemer (slåttemyr inngår her i *Våtmark*)
- d. Styrke kunnskapen om betydningen av landskapsøkologiske sammenhenger og økologiske nettverk av slåttemyr og annen natur, og effekter av fragmentering

- e. Styrke kunnskapsgrunnlaget om hvor godt og i hvilket omfang ivaretagelse av naturtypen kan bidra til å ta vare på trua arter og prioriterte artsgrupper
- f. Oppdatere maler for skjøtelsplaner inkl. revisjonsrutiner både til å fange opp lokal tilpasning av skjøtsel og til å bidra til overvåkingsdata om naturtypen og aktuelt utvalg av arter
- g. Registrere stedfesta tiltak i tiltaksbase (under utredning/utvikling)
- h. Evaluere måloppnåelse og effekt av tiltak, herunder ved rødlistevurderinger underveis og ved utgangen av handlingsplanperioden i 2037
- i. Oppdatere handlingsplanen når det foreligger ny og relevant kunnskap

3.4 Tiltak for god veiledning og formidling

Delmål 4 – God veiledning og formidling

Målet innebærer veiledning og formidling om slåttemyr overfor grunneiere, sektorer, andre samarbeidsparter og allmennhet. Dette bidrar til å motivere til å videreføre og sikre langsiktig innsats for skjøtsel av slåttemyr, og sørger for kvalitet i skjøtelsarbeidet.

Prioriterte tiltak for å oppnå delmål 4:

- a. Videreføre veiledning og informasjon om aktuelle tiltak, tilskuddsordninger og handlingsplanoppfølging i regi av nasjonal koordinering og statsforvalter. Etablere egen nasjonal koordinator/fagrådgiver for slåttemyr.
- b. Jevnlig oppdatere veiledermaterieil for skjøtsel og koordinere dette med oppdatering av maler for skjøtelsplanlegging (jf. tiltak 3.3f)
- c. Sikre at tradisjonell økologisk kunnskap om bruken av slåttemyrarealene danner grunnlaget for skjøtelsråd i planer og skjøtelspraksis på de enkelte lokalitetene
- d. Sikre og videreutvikle inngått samarbeid med grunneiere, drivere og skjøtelsarbeidere, og samle og motivere regionale nettverk
- e. Tilrettelegge arenaer for kunnskaps- og informasjonsdeling mellom miljø- og landbruksforvaltningen på ulike nivåer, regional fagrådgivning, kommunale planmyndigheter og andre sektorer/interessenter.

f. Formidle kunnskap om slåttemyr og skjøtsel til nye og potensielle samarbeidsparter (privatpersoner, organisasjoner m.fl.) for langsiktig skjøtsel

g. Formidle betydningen av å ta vare på slåttemyr og tilhørende arts mangfold, inkludert økologiske nettverk og landskapsøkologiske sammenhenger. Dette både i forbindelse med veiledning og skjøtelsesplanlegging, og overfor allmennhet og ulike sektorer

h. Formidle kunnskap og informasjon om tiltak og aktiviteter i oppfølging av handlingsplanen på nett hos miljøforvaltningen, samarbeidende sektorer og i media

4. Virkemidler for å nå målene

Innhold

[4.1 Juridiske og økonomiske virkemidler](#)

[4.2 Organisering av arbeidet med handlingsplanen](#)

4.1 Juridiske og økonomiske virkemidler

Sentrale virkemidler i miljøforvaltningen som benyttes i handlingsplanoppfølgingen er:

- Naturmangfoldloven – spesielt Kap. II – allmenne bestemmelser om bærekraftig bruk, og Kap. VI – utvalgte naturtyper.
- Forskrift om utvalgte naturtyper
- Verneforskrifter
- Forvaltningsplaner/skjøtelsesplaner for verneområder
- Overvåking knyttet til tiltak, inkludert bevaringsmål
- Driftsmidler i miljøforvaltningen (organisering/forvaltningsmodell)
- Tilskuddsordninger for naturmangfoldtiltak, slik som tiltak for trua naturtyper og trua arter, verdifulle kulturlandskap og UKL-områder
- Midler til tiltak i verneområder (restaurerings- og skjøtselstiltak)

I tillegg til miljøforvaltningens egne virkemidler bidrar andre sektorers virkemidler til både å ivareta nødvendige hensyn og å utløse tiltak i slåttemyr. Blant disse utløser jordbrukets tilskuddsordninger (RMP og SMIL) den største innsatsen på skjøtsel og restaurering.

[Forskrift om nydyrking](#) sier at nydyrking av myr til jordbruksformål ikke er tillatt. Nygrøfting av myr og sumpskog med sikte på skogproduksjon er forbudt etter [forskrift om](#)

[bærekraftig skogproduksjon](#), og det er heller ikke er tillatt å renske grøfter i myr og sumpskog der det ikke er etablert produktiv skog.

4.2 Organisering av arbeidet med handlingsplanen

Temaet er berørt under delmål 2 om effektiv organisering for å nå målet om tilstrekkelig slåttemyr i skjøtsel. Aktivitetsnivået for å følge opp handlingsplanen vil kunne variere noe mellom regioner, som følge av naturlige forskjeller i utbredelse eller forekomst av slåttemyr, og/eller variasjon i utforminger og skjøtsel.

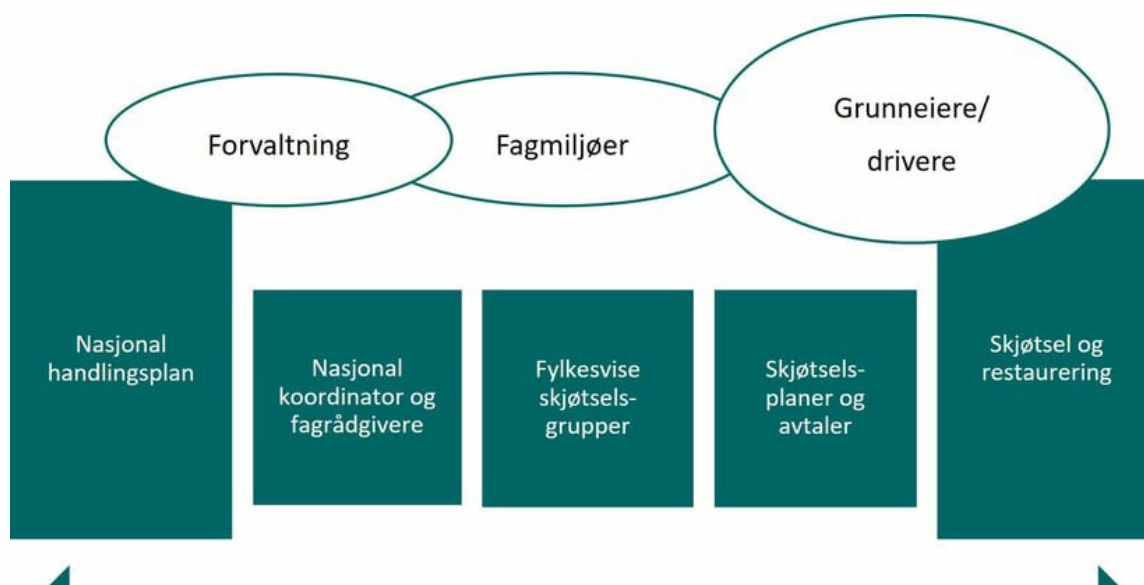
4.1.2 Organisering utenfor verneområder

Følgende organisering skal benyttes utenfor verneområder:

Etablert forvaltningsmodell for samarbeid mellom grunneiere/drivere, forvaltning og fagmiljø (se figur) videreføres;

- Handlingsplanarbeidet skal fortsatt ledes av *nasjonal statlig miljømyndighet* v/Miljødirektoratet.
- Statsforvalterne står for *regional statlig oppfølging* (som del av sitt arbeid med trua natur).
- Samarbeid med jordbrukssektor og andre aktører om målretting av tiltak sikres gjennom regionale *skjøtselsgrupper eller tilsvarende tverrgående samarbeid* mellom miljø- og landbruksforvaltning, grunneiere/drivere og fagmiljøer/fagrådgivning.
- Nasjonal og regional faglig bistand i oppfølging og kvalitetssikring sikres gjennom avtaler med nasjonale og regionale fagmiljøer i rollene for *nasjonal faglig koordinering og regional fagrådgiving*.

I flere fylker samordnes oppfølgingen av flere av de trua, skjøtselsbetinga naturtypene (slåttemark, slåttemyr, kystlynghei, naturbeitemark) innenfor denne forvaltningsmodellen. Dette gir både bedre måloppnåelse, effektiviseringsgevinst i forvaltningen og bidrar til kvalitet i arbeidet.

 Funksjoner: samarbeide mobilisere målrette effektivisere redusere usikkerhet

Illustrasjon av forvaltningsmodellen etablert for oppfølging av handlingsplan for slåttemark og andre trua semi-naturlige naturtyper i regi av miljøforvaltningen siden 2009. | Miljødirektoratet

4.1.2 Organisering i verneområder

Etablert forvaltningsmodell for gjennomføring av skjøtselstiltak i verneområder:

- Vurdering av innmeldte behov for tiltaksmidler og tildeling av disse til forvaltningsmyndigheten for verneområder, foretas av Miljødirektoratet.
- Forvaltningsmyndigheten for verneområder står oftest som tiltakshaver og økonomisk ansvarlig for skjøtselstiltakene. Forvaltningsmyndighet er Statsforvalteren, nasjonalpark- eller verneområdestyrer eller kommuner som har fått delegert forvaltningsmyndighet.
- Forvaltningsmyndigheten er ansvarlig for at skjøtselsplaner utarbeides og legges til grunn for arbeidet
- Statens naturoppsyn har kompetanse på skjøtsel av slåttemyr og utfører ofte skjøtselstiltak i verneområder. Forvaltningsmyndigheten kan også kjøpe slike tjenester fra annet kyndig personell.

5. Effekter av virkemiddelbruk og tiltak

Nullalternativet, som er dagens situasjon og forventet utvikling uten videre innsats/tiltak, utgjør referansepunktet for å vurdere effektene av prioriterte tiltak i denne planen.

Tiltakene forventes å bidra til å videreføre og øke arealet av slåttemyr i en skjøtsel som sikrer god økologisk tilstand på lang sikt. Hvor stort slåttemyrareal i skjøtsel det blir mulig å oppnå framover, vil avgjøre hvordan slåttemyr blir vurdert ved kommende rødlistevurderinger. Mulig omfang begrenses først og fremst av økonomiske rammer på tilskuddsordninger til å støtte opp om restaurering og skjøtsel, og driftsmidler hos forvaltningen til innsats for trua natur, inkludert ressurser til å rekruttere og veilede tiltakshavere til å gjennomføre skjøtselen.

Slåttemyr som holdes i god tilstand og hevd gjennom tiltak i denne handlingsplanen vil bidra til å nå nasjonale miljømål for trua natur i Norge. I tillegg til å bevare naturmangfoldverdiene knytta til en trua naturtype og tilhørende arter, bidrar slåttemyr i god tilstand med økosystemtjenester til nytte for samfunnet. Dette er fellesgoder som inkluderer bl.a. karbonfangst og lagring, vannrensing, jordbrukshistoriske verdier, kulturhistoriske og kulturelle verdier (både fysiske og immaterielle, knytta til arealene og bruken av dem), og opplevelsese- og rekreasjonsverdier.

Forvaltningsmodellen for oppfølging av handlingsplan for slåttemark har allerede fra starten i 2009 etablert et samarbeid mellom landbruks- og miljøforvaltningen om målretta og effektiv bruk av økonomiske virkemidler i form av tilskuddsordninger fra miljø- og

sektorforvaltning. Særlig jordbrukssektoren bidrar derfor allerede til å opprettholde skjøtsel av noen slåttemyrarealer knytta til aktive landbruksforetak. Tilskuddsordninger til skjøtsel av utvalgt naturtype slåttemyr i regionalt miljøprogram og flere andre areal- og produksjonsbaserte driftstilskudd i jordbruket er sektorvirkemidler som gjør dette bidraget mulig. Samarbeidet med jordbrukssektoren vil være viktig også i den videre handlingsplanoppfølginga.

5.1 Kostnader, finansiering og samordning

Tiltakene under handlingsplanen gjennomføres innenfor til enhver tid gjeldende budsjetttrammer hos forvaltningen. Utenfor verneområder er tilskuddsordninger sentrale for å få gjennomført tiltak. Tiltak innenfor vernegrensene finansieres over budsjett for tiltak i verneområder.

Alle sektorer er pålagt å ta de særlige hensynene i arealforvaltningen som er knytta til at slåttemyr har juridisk status som utvalgt naturtype. Sektormyndighetene er også forplikta til å ta hensyn til utvalgte naturtyper i sin tilskuddsforvaltning, jf. naturmangfoldloven § 53 [1]. Ulike sektorer bidrar gjennom sitt sektoransvar for miljø, til å ivareta naturtypen med langsiktig skjøtsel av egne arealer. Hvor mye ulike sektorer kan bidra til å nå forvaltningsmålet for slåttemyr som naturtype, bestemmes både av hvilke arealer sektorene forvalter, forholdet til nasjonale mål på sektorens ansvarsfelt og de til enhver tid økonomiske rammene prioritert til denne typen miljøtiltak.

Forvaltningsmodellen som benyttes i arbeidet med de skjøtelsbetinga naturtypene er innretta for å sikre kostnadseffektiv og målretta ressursbruk i miljøforvaltninga i direkte samarbeid med grunneiere og drivere om praktisk skjøtsel. [Evaluering og gjennomgang av tilskuddsordningene for trua natur](#) konkluderer med at virkemiddelbruken har fungert slik så langt i oppfølgingen av skjøtelsbetinga natur inkludert handlingsplan for slåttemark og slåttemyr.

Modellen tilrettelegger også for systematisk samarbeid og målretta bruk av sektorvirkemidler, og gir rom for arbeidsdeling i samarbeidet med flere ulike aktører om skjøtsel og langsiktig bevaring av slåttemyr. I flere fylker er det etablert en tett samordning i løpet av første handlingsplanperiode, hvor bl.a. de regionale skjøtelsgruppene er en viktig arena for dette. Over tid har etablert forvaltningsmodell i arbeidet med skjøtelsbetinga natur også vist seg nyttig både for intern samordning av egen virkemiddelbruk og for tverrsektorielt myndighetssamarbeid på flere felt innen naturmangfold.

God samordning av virkemiddelbruk knytta til mål og tiltak i flere tverrsektorielle nasjonale planer på naturmangfoldsområdet gir best forutsetning for gode resultater og effektiv bruk av offentlige midler. Oppfølgingen i regi av handlingsplan for slåttemyr bidrar inn i nasjonale målsetninger i flere tverrsektorielle tiltaksplaner knytta til trua natur – de mest sentrale er omtalt i kapittel 1.

Kunnskapsgrunnlaget for slåttemyr fra rød-til-grønn-metoden (se også [kap. 1.5](#)) inkluderer

beregninger av hvilke typer tiltak og hvor store arealer som må ivaretas for å nå ulike målnivå, og hvilke kostnader som er forbundet med ulike grader og typer av innsats. Dette gir et kvantitativt grunnlag for å videreutvikle mål og prioriteringer i forvaltningsinnsats for naturtypen gjennom handlingsplanperioden, samordnet med øvrig systematisk oppfølging av den mest trua naturen hos forvaltningen. Som utvalgt naturtype vil slåttemyr vektlegges i forvaltningens prioritering av innsats, jf. naturmangfoldloven § 53.

[1] "Ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom skal det tas særskilt hensyn til forekomster av en utvalgt naturtype slik at forringelse av naturtypens utbredelse og forekomstenes økologiske tilstand unngås."

6. Vurdering av måloppnåelse

Vurdering av måloppnåelse i handlingsplan for slåttemyr vil følge etablert/gjeldende plan for oppfølging av all trua natur i regi av Miljødirektoratet.

Publisering av nye rødliste-vurderinger av trua naturtype vil her være sentrale måletidspunkter.

I tilknytning til rødlistevurderingene gjennomføres evalueringer av måloppnåelse og avstand til oppsatte mål underveis i handlingsplanperioden, og sluttevaluering av samla måloppnåelse i planperioden gjennomføres i sluttåret 2037.

7. Tabell med prioriterte tiltak

Tabellen viser en samlet liste over prioriterte tiltak fra [kapittel 3](#) i handlingsplan for slåttemyr. Under "Hovedansvar" er Statsforvalteren forkortet til "SF" og Miljødirektoratet forkortet til "Mdir".

Når nasjonal koordinering/fagrådgiver er etablert (jf. tiltak 3.4.a), vil denne være en ressurs for statsforvalterne og Miljødirektoratet i forbindelse med flere av tiltakene.

Tiltak for langsiktig skjøtsel og restaurering

Tiltak	Beskrivelse	Område	Hovedansvar	Gjennomføring
--------	-------------	--------	-------------	---------------

	Videreføre og sikre langsiktig			
--	--------------------------------	--	--	--

3.1.a	skjøtsel i alle lokaliteter av utvalgt naturtype slåttemyr som er i skjøtsel pr 2023	Regionalt	SF	Løpende
3.1.b	Øke omfanget av slåttemyrer i langsiktig kjøtsel jf. mål i Meld. St. 14, med høyest prioritet til de mest verdifulle lokalitetene (se også tiltak 3.3a)	Hele landet, regionalt	SF, Mdir	Kort sikt, løpende
3.1.c	Videreføre arbeidet for å dekke geografiske og variasjonsmessige mangler i langsiktig kjøtsel av naturtypen (se også tiltak 3.3a). Dette gjelder særlig i Nord-Norge, på Vestlandet og i låglandet på Østlandet	Regionalt	SF	Kort sikt, løpende
3.1.d	Målrette virkemiddelbruk for å sette slåttemyr i mer robuste økologiske nettverk, sammen med andre tilgrensende forekomster av <u>naturtyper</u> som danner helhetlige miljø. Særlig i regioner som har en stor andel av slåttemyrforekomstene, kan det være aktuelt å etablere eller øke restaurering og kjøtsel i klynger/kjerneområder	Regionalt	SF	Løpende
3.1.e	Målrette innsats for å ta vare på slåttemyrlokaliteter som er særlig viktige leveområder for arts mangfold, og gjennom restaurering og kjøtsel som bedrer livsvilkårene for trua arter, prioriterte arter som er knytta til naturtypen, og andre forvaltningsprioriterte artsgrupper (bl.a. pollinerende insekter)	Hele landet, regionalt	SF	Kort sikt, løpende
	Samordne kjøtselsinnsats og andre tiltak med mål og tiltak i relevante nasjonale tiltaksplaner på naturmangfoldområdet:			

	- Handlingsplaner for trua og prioriterte arter og trua og utvalgte naturtyper			
3.1.f	- oppfølgingsplan for trua natur (2021-2035) - plan for restaurering av våtmark i Norge (2021-2025) - tverrsektoriell tiltaksplan for pollinerende insekter (2021-2028) - tverrsektoriell tiltaksplan for å bekjempe <u>fremmede organismer</u> (2020-2025)	Hele landet	SF, Mdir	Umiddelbart, løpende
3.1.g	Videreutvikle og målrette samarbeidet med jordbruket om skjøtsel av naturtypen som del av driften tilknytt aktive gårdsbruk/jordbruksforetak	Hele landet	SF, Mdir	Umiddelbart, løpende
3.1.h	Styrke samarbeidet med grunneiere, drivere og skjøtelsesarbeidere i ulike sektorer, organisasjoner og private om bevaring og skjøtsel av naturtypen, inkludert styrke rekrutteringen av tiltakshavere.	Hele landet	SF, Mdir	Umiddelbart, løpende

Tiltak for samarbeid og effektiv organisering

Tiltak	Beskrivelse	Område	Hovedansvar	Gjennomføring
3.2.a	Videreføre nasjonal handlingsplan i regi av statlig miljøforvaltning, ledet av Miljødirektoratet med statsforvalterne som ansvarlige for oppfølging med virkemiddelbruk i	Hele landet	Mdir, SF	Løpende

fylkene

3.2.b	Videreføre etablert forvaltningsmodell (arvesølvmodellen) for å følge opp handlingsplanen for slåttemyr effektivt på nasjonalt og regionalt nivå (utenfor verneområder)	Hele landet	Mdir, SF	Løpende
3.2.c	Effektiv og samordnet organisering i verneområder, på nasjonalt og regionalt nivå	Nasjonalt, regionalt/lokalt	Mdir, SF/ forvaltnings- myndighet	Løpende
3.2.d	Videreutvikle samarbeidet med landbruksforvaltning, rådgivningsapparat og jordbruksnæring om god prioritering og faglig kvalitetssikra veiledning ved bruk av økonomiske virkemidler til skjøtsel	Regionalt, nasjonalt	SF, Mdir	Løpende
3.2.e	Identifisere og realisere samarbeidsområder med andre relevante sektorer som disponerer arealer som kan bidra i økologiske nettverk, f.eks. energi, samferdsel og forsvar.	Nasjonalt, regionalt	Mdir, SF	Lang sikt, løpende

Tiltak for god kunnskap og dokumentasjon

Tiltak	Beskrivelse	Område	Hovedansvar	Gjennomføring
3.3.a	Etablere en nasjonal og regional oversikt over lokaliteter som skal prioriteres for videreføring og igangsetting av langsiktig skjøtsel	Hele landet	Mdir, SF	Umiddelbart
	Prioritere å kartlegge			

3.3.b	naturtypeforekomster der kartleggingsdekningen innenfor utbredelsesområdet er dårlig (behovet er særlig stort i Nord-Norge), og der skjøtsels- og restaureringstiltak er aktuelt	Regionalt	SF, Mdir	Umiddelbart, løpende
3.3.c	Overvåke og dokumentere tilstand og utvikling av naturtypen og effekter av skjøtsels- og restaureringstiltak. Dette skal bidra til grunnlag for vurdering av økologisk tilstand i norske hovedøkosystemer (slåttemyr inngår her i <i>Våtmark</i>)	Nasjonalt, regionalt	Mdir, SF	Løpende
3.3.d	Styrke kunnskapen om betydningen av landskapsøkologiske sammenhenger og økologiske nettverk av slåttemyr og annen natur, og effekter av fragmentering	Hele landet	Mdir, SF	Løpende
3.3.e	Styrke kunnskapsgrunnlaget om hvor godt og i hvilket omfang ivaretagelse av naturtypen kan bidra til å ta vare på trua arter og prioriterte artsgrupper	Hele landet	Mdir, SF	Løpende
3.3.f	Oppdatere maler for skjøtselsplaner inkl. revisjonsrutiner både til å fange opp lokal tilpasning av skjøtsel og til å bidra til overvåkingsdata om naturtypen og aktuelt utvalg av arter	Nasjonalt	Mdir	Lang sikt, løpende
3.3.g	Registrere stedfesta tiltak i tiltaksbase (under utredning/utvikling)	Hele landet	Uavklart	Løpende etter lansering
3.3.h	Evaluerer måloppnåelse og effekt av tiltak, herunder ved rødlistevurderinger underveis og ved utgangen av handlingsplanperioden i 2037	Hele landet	Mdir, SF	Lang sikt, løpende

3.3.i	Oppdatere handlingsplanen når det foreligger ny og relevant kunnskap	Nasjonalt	Mdir	Lang sikt, løpende
-------	--	-----------	------	--------------------

Tiltak for god veiledning og formidling

Tiltak	Beskrivelse	Område	Hovedansvar	Gjennomføring
3.4.a	Videreføre veiledning og informasjon om aktuelle tiltak, tilskuddsordninger og handlingsplanoppfølging i regi av nasjonal koordinering og statsforvalter. Etablere egen nasjonal koordinator/fagrådgiver for slåttemyr	Nasjonalt, regionalt	Mdir, SF	Løpende (veiledning), kort sikt (nasjonal koordinering)
3.4.b	Jevnlig oppdatere veiledermaterieell for skjøtsel og koordinere dette med oppdatering av maler for skjøtelsesplanlegging (jf. tiltak 3.3f)	Nasjonalt	Mdir	Løpende
3.4.c	Sikre at tradisjonell økologisk kunnskap om bruken av slåttemyrarealene danner grunnlaget for skjøtelsråd i planer og skjøtelsespraksis på de enkelte lokalitetene	Regionalt	SF	Løpende
3.4.d	Sikre og videreutvikle inngått samarbeid med grunneiere, drivere og skjøtelsarbeidere, og samle og motivere regionale nettverk	Regionalt	SF	Løpende
3.4.e	Tilrettelegge arenaer for kunnskaps- og informasjonsdeling mellom miljø- og landbruksforvaltningen på ulike nivåer, regional fagrådgivning, kommunale planmyndigheter og andre sektorer/interessenter	Hele landet	SF, Mdir	Kort sikt, løpende

3.4.f	Formidle kunnskap om slåttemyr og skjøtsel til nye og potensielle samarbeidsparter (privatpersoner, organisasjoner m.fl.) for langsiktig skjøtsel	Hele landet	SF, Mdir	Kort sikt, løpende
3.4.g	Formidle betydningen av å ta vare på slåttemyr og tilhørende arts mangfold, inkludert økologiske nettverk og landskapsøkologiske sammenhenger. Dette både i forbindelse med veiledning og skjøtelsplanlegging, og overfor allmennhet og ulike sektorer	Hele landet	SF, Mdir	Løpende
3.4.h	Formidle kunnskap og informasjon om tiltak og aktiviteter i oppfølging av handlingsplanen på nett hos miljøforvaltningen, samarbeidende sektorer og i media	Regionalt, nasjonalt	SF, Mdir	Løpende

